

GASETA DE LES ARTS

1.er SETEMBRE 1924

DIRECTOR: JOAQUIM FOLCH I TORRES

Any I. — Núm. 8

Dibuixos d'en Picasso a la col·lecció Junyent

D'ençà que foren fets els dibuixos d'en Picasso de la col·lecció Junyent, que avui reproduïm, l'art del seu autor ha donat molts tómb. En Josep M.ª Junoy, amb la seva agudesia, ha dit ben clarament com una de les característiques de Picasso és la inquietud; una inquietud sense descans, com del que parlés, i sense acabar de dir les coses, comença a dir-ne altres de noves. Així Picasso, el de més rica espiritualitat del nostre temps, va donant, va donant, d'a darrera dia, noves fases del seu art, noves essències que diria's que poua, infatigable, de l'abim sense fons de la seva ànima portentosa.

No sabríem parlar d'en Picasso sense el gran respecte que es deu al geni. Per geni el tenim i de la mida dels grossos. Reconeixem en ell aquella mena de neguit renovellador que fins ara ens el fa aparèixer com incapaç de completar, de prosseguir fins a la seva darrera conseqüència i desplegar fins el seu darrer replec, les immenses possibilitats que apunten en les seves portentoses iniciacions... però reconeixem que no n'hi ha d'altre, ni de molts anys n'hi ha hagut altre que piqui tan endins de la vida i tingui tant el to de les grans coses que s'han fetes al món i tan latent el parentiu amb els grans mestres.

És però, respecte aquells grans mestres, com un fill malcriat al qui consenten de fer el que li plau. Cap feina grossa als dits per a començar-la i acabar-la amb la constància i les dolors d'una continuació amb la preocupació inquietadora que lo resolt demana... el seu temps s'accontenta dels croquis lleugers que fa i de les iniciacions profundament humanes que esbossa en les seves teles. D'un cantó a l'altre, el seu esperit alet ensuma la vida i la torna art, l'eleva a allò que Pierre Reverdy n'ha dit amb justa forma el tercer medi, que és entre el subjectiu i la realitat, el medi de l'art, una mena de supervida poblada per totes les grans creacions.

D'aquest anar i venir i pujar i baixar d'en Picasso, d'aquest renovar-se constant i tastar tots els aspectes de les coses i totes les infinites veritats que d'elles supuren, n'hi ha que n'han dit malabarisme, i qui, sense comprendre a Picasso, l'ha cregut un viu que sap mantenir la parròquia dels snobs afanyosos de novetats precioses. Res més errat.

Picasso és de categoria massa alta per això. Qui diu això no coneix el tast que tenen les coses bones. Hi ha encara qui li fa un retret d'assimilarse amb traça, el fer i el sentir de determinats mestres de la història... Certament, no tothom resistiria la prova de seguir-los, i pocs tindrien la força d'assimilarse'ls i el poder encara de fer-hi al damunt quatre perfils que són com una seqüència inèdita de les possibilitats infinides que contenen, com si fossin coses que els genis s'hi hagin descurat.

Picasso ha fet poca teoria; però, com passa als grans, la teoria ha sortit del que ell ha fet. És indubtable que del corrent objectivista del postimpressionisme, Picasso n'ha sigut el seny. Picasso ha dit veritats seques com una pedra i

grosses com un temple. Ha desvestit les coses reals, no ja dels conceptes amb què les miraven i les pintaven, sinó del que elles mateixes duïen al damunt, per a fer-les veure més nues. Una figura ha vingut a ésser no una suma de volums, sinó una unitat on la individualitat de cada membre es fonia quan no es deformava, per a devenir una síl·laba del mot total. Tota una època de Picasso, dita l'època rosa, va cap a això.

De deformar la realitat sensible a suprimir-la no hi va més que un pas.

Picasso, ardit i amb bones mans, no s'espantà de les conseqüències d'aquest pas, i avançà decidit. Si l'art cercava les veritats vitals per a ésser dites, ¿a què descriure els incidents que les formen? ¿a què

contrafer els sumands, si la suma era ja feta abstracció en l'esperit del contemplador artista que tenia de traduir-les i dur-les al tercer medi?...

Picasso avançà amb una esma genial i amb un instint segur. Cercà la veritat en el palp i descompongué els cossos sumant suggestions sobre una tela. La realitat era com un prisma amb mil facetes colorides de diversos caràcters. Desplegava la rica diversitat d'ells davant dels ulls i va nàixer el Cubisme.

Picasso havia tingut l'audàcia de seguir aquest camí i de tantejar la més perillosa especulació que ha fet l'art fins ara. Ha desmuntat el rellotge, ha remenat les peces... però era dels que saben tornar-lo a muntar i fer-lo marxar de nou, en aquesta marxa noble i segura del seu actual classicisme.

La prova del seu geni és que el seu art no es fa vell. Aquests dibuixos de l'any 1903, com els d'avui, tots tenen una frescor i una vitalitat estranya i profunda. Aquesta vitalitat, que té tot el que és tocat del llapis d'en Picasso, té, a més d'un to i d'un sabor genial, un regust molt profund d'espanyol, una melancolia de místic castellà, una agor fina de pintura de Greco. Hi ha en alguns dels seus dibuixos una punta de crudeltat, a còpia de veritat i de nuesa. Les ratlles dels seus croquis de vegades transcendien a sentiments d'humanitat extensíssims i molls de tragèdia... Picasso dona això perquè és això que el seu llapis i el seu cor li diuen de fer. Malgrat ell potser, no es pot aturar i produir i produir sense descans, d'un dia a l'altre, d'una inquietud a l'altra, d'una sensació a l'altra, com si el fat el portés de la mà per aquests camins vulgues que no. I en aquest ésser portat per la íntima fúria, hi ha encara una altra senyal del geni...

JOAQUIM FOLCH I TORRES

Els discursos de Reynolds sobre l'ensenyament de l'art

(Continuació.)

Mes, com sia que el sol entusiasme no pot portar-vos massa lluny, us recomanaré una pràctica que suplint-lo d'una part, contribuirà al vostre avenç més del que hi haurien

Picasso. — Dibuix (1902).

(Col·lecció Junyent.)

PAU R. PICASSO. — Dibuix del propi artista, gravat al boix per G. Aubert

contribuït les correccions verbals d'aquells grans mestres, si fos possible el tenir-les. El que jo gosaria proposar-vos és d'establir amb ells una mena de rivalitat, de pintar un tema del mateix gènere que una de les seves obres preferides, i d'intentar el pendant d'ella. Quan hauréu finit la vostra obra, poseu-la costat per costat, si us és possible, compareu atentament una i altra. Aleshores no solament veureu els vostres defectes, sinó que els sentireu més fortament que per altra mena de preceptes i altra espècie d'instruccions. Els veritables principis de l'art es barrejaran amb vostres pròpies concepcions. Així fixades per objectes sensibles, les idees que formareu certament seran definitives. Penetrant profundament el vostre esperit, no solament seran més justes, sinó més durables que les que us són presentades com a preceptes i que són sempre flotants, variables i indeterminades.»

Es veritat que aquest mètode de comparar els propis esforços amb els de qualsevol gran mestre és una feina dura i mortificant, i hom no consent a sotmetre-s'hi si no és proveït d'un punt de vista espiritual molt elevat, i no posseeix prou coratge per a sacrificar la vanitat del moment a la glòria de l'avenir. Quan un artista ha recollit ja algun triomf i no és massa descontent d'ell mateix, li cal no solament molta fermesa, sinó un desinteressament que el faci apte per a presentar-se davant d'un tribunal que sap que humiliarà la seva vanitat i que destruirà la complacència en ell mateix. No obstant, el que vulgui devenir un veritable mestre, es trobarà abundantment pagat d'aquesta mortificació i de la seva impressió desagradable de moment, pel sentiment interior del seu avenç, el primer graó del qual és conèixer les pròpies faltes. Hi hauria encara la satisfacció de que cada descoberta que farà, i cada coneixement que adquirirà, li semblaran el resultat de la seva sagacitat, i d'aquesta manera agafarà la vera confiança en ell mateix.

Ningú ignora amb quina indiferència i amb quant poc fruit rebem la instrucció que ens dona un altre per força. Tots aquells qui no han sigut el seu propi mestre podem dir que no hem sigut instruïts amb eficàcia. Per un efecte de l'amor que tenim a la font d'on prodeceixen

els nostres coneixements, preferim sempre els d'aquella font que nosaltres mateixos hem descobert. Per això és d'aquestes fonts, descobertes per nosaltres mateixos, que recullim el major fruit, ja que l'esperit la reb al moment que té més l'avidesa de rebre'ls.

Quant els quadres que haureu d'escollir per models vostres, jo us aconsellaria que seguissiu, en aquest punt, més el sentiment de gentils instruïdes, que no pas el vostre. Vol-dria que escollissiu aquells la reputació dels quals és ben establerta, i entenc que anireu millor així, que no pas seguint la vostra fantasia. Si de moment sentiu poca admiració per aquestes obres, estudiant-les ben aviat trobareu que el món i el temps no s'han pas equivocat donant-los el mèrit i la categoria que tenen.

No és pas fàcil d'indicar-vos les moltes coses excel·lents que hi ha escampades en les diverses escoles. Potser jo faré d'un assaig d'aquesta classificació el tema d'un altre discurs. De moment m'accontentaré amb recomanar-vos un model d'estil la qual cosa entenc que és la més immediatament necessària al pintor jove.

(Seguirà.)

El cenacle d'en Flaugier

Reproduïm l'article de l'eminent historiador del nostre art en R. Casellas, sobre el «Cenacle d'en Flaugier», que dona una idea molt clara del moment en que les arts barcelonines, ingressaren en el novoclassicisme.

Aquest article fou publicat en la

pàgina Artística de *La Veu de Catalunya*, el 17 de febrer de 1910, dins la sèrie interessantíssima titulada «L'Estil Imperi a Barcelona».

Seria al començar el segle dinou o a les acaballes del divuit quan en Josep Flaugier, casat, cap de casa i pot ser pare de família, va venir a establir-se a Barcelona (1). Des de feia cinquanta anys la nostra ciutat havia paulatinament devingut altra vegada centre d'activitat econòmica i artística. Llevat d'algún moment, com, per exemple, la crisi de 1801 i la guerra de 1804, precursora, aquesta última, de la invasió de 1808, tot aquell període va ésser fecondíssim, desplegant els barcelonins una energia mercantil i industrial, apenes concebible després de les catàstrofes passades.

50,000 dones que feien puntes al coixí, 10,000 dones més, ocupades en la filatura, 90 fàbriques d'estampats, 3,000 mitjaires, 700 velers i una infinitat de fàbriques de teixits de cotó són prous testimonis entre els que addueix Mr. Lipp (2) per a mostrar l'estat florit del treball a Catalunya, en l'any de gràcia de 1793. I, com es deixa comprendre, tal activitat repercutia en lo comercial i en lo marítim. Basta pel cas tenir present que per l'abril de l'any 1808, és a dir, quan ja havia entrat a Barcelona l'exèrcit de Napoleon, encara arriben al nostre port (3)

(1) Vide R. Casellas, *El dibuixant païssista Lluís Rigalt*. Barcelona, 1900. Tip. L'Avenç.

(2) *Guide des négociants*, & Montpeller, 1793. *Barcelona Cautiva*. Impremta de Brusi, 1815.

(3) P. Ferrer, *Barcelona Cautiva*. Vol. I, pàg. 84. Barcelona, 1815. Impremta de Brusi.

PICASSO. — Dibuix al llapis (1902)

(Col·lecció Junyent.)

PICASSO. — Dibuix a la ploma (1903)
(Col·lecció Junyent.)

142 embarcacions entre nacionals i estrangeres, sense comptar la multitud que en vénen dels ports diferents que té la província — diu el P. Ferrer — des de Roses a Tortosa.

Fabricants i jornalers, comerciants i corredors, gent de mar i gent de terra s'afanyen per a donar impuls a llur negoci, tot retent a la ciutat hores d'inusitat esplendor. L'activitat de les manufactures, l'animació de tallers i fàbriques, junt amb el moviment del port, eren signe eloqüent del bellvenir que esperava a Barcelona, així que tingués una indústria moguda pel vapor.

I al compàs del moviment fabril i comercial, l'evolució de les arts gràfiques havia així mateix emprès gran vol, mercès a les aules de dibuix establertes a Llotja, des de 1775, per la benemèrita corporació que havia donat empena a tota aquella activitat: la mai prou alabada Junta de Comerç. La llevor espargida pels fundadors de Llotja floria i fructificava en les mans de les novel·les generacions. I com en altres èpoques, el centre barceloní atreïa als artistes forasters: a n'en Moles, de València; a n'en Francesc Pla, de Vich; a n'en Josep Flaugier, de França...

Els pròcers barcelonins de l'encuny nou, els aristòcrates dels filats, els teixits i les indies necessitaven pintures que decoressin les habitacions d'aquelles cases que s'havien fetes construir, a lo Lluís XVI generalment. I així com en Pere Pau Montaña, influït més d'aprop per l'antic sistema de Giordano, o el Vigatà, més aviat propens a les modes dels Lluïsos, pintaven interiors i exteriors de cases segons les darreres fórmules del barroquisme ambient, va venir en Flaugier a representar l'Estil Imperi segons els canons de David i de Prud'hon.

Al menjador de casa Erasme hi veureu el sostre pintat a l'oli per en Flaugier, representant els déus majors de la mitologia clàssica, Júpiter, Junus, Venus, Març, Minerva, Vulcà, Mercuri... asseguts per a un banquet olímpic. Una tonalitat blanca verdosa s'escampa per l'àmbit de aquella composició, més notable, a la veritat, pel colorit que per les formes. En l'estructura de les imatges s'hi nota quelcom d'aquella massivitat, d'aquella llordor de què s'acusava a les primeres pintures que David va enviar de Roma. I del

propi pinzell de Flaugier també poden veure's a la Virreina, entre altres pintures d'ell, uns plafons, amb la història de «Santa Eulàlia» que, denotant menys art encara, revelen la mateixa direcció.

A casa de don Ramon de Vedruna (4) començada a edificar als darrers anys del segle XVIII, en Flaugier ens mostra un altre aspecte de la seva personalitat artística, ens ensenya un altre estil. En una sala hi pinta diferents passatges de la vida de Maria (5) que en certs fragments fan pensar en les línies i en les actituds de la manera que Prudhon estila en les figures de les «Arts i les Ciències», per exemple, que hi ha al Museu de Montpeller. Aquestes pintures d'en Flaugier, així com les que's guarden del propi autor a la torra Gironella, deurién ésser de les que va pintar abans de l'ocupació francesa, si s'ha de donar crèdit al testimoni de les famílies posseïdores.

Mes en Josep Flaugier no va pas acontentar-se amb ésser un dels artistes sancionats per la bona societat barcelonina de l'època, avui pintant per ca l'Erasme, demà pels senyors de la Virreina i un altre dia per don Ramon Vedruna, com

en Montaña havia pintat per can Gassó i can Alabau, i el Vigatà per casa Moya, per can Ribera i tantes altres. Nò. En Flaugier aspirava, al propi temps, al professorat artístic. Al dir dels Rigalt, en aquells temps també va establir, si no una escola, un cenacle on es retia culte fervorós a n'aquella antiguitat romana que agitava les arts d'Europa.

I al voltant del mestre francès catalanitzat varen reunir-se en Pau Rigalt, en Bonaventura Planella, en Salvador Mayol, junt amb altres joves barcelonins que, com aquells, havien d'escampar més tard entre nosaltres la corrent d'art imperalista. Així com es varen congregar un dia, a París, al costat de Joseph Marie Vien, precursor a França de la doctrina nova, el propi Lluís David i tots els reformadors neo-clàssics, així també es congregaven, a Barcelona, al costat d'en Josep Flaugier, els qui havien de veure trionfar aquí l'Estil Imperi.

Ben cert és que a les aules de Llotja es perseguia idèntica orientació pels Pere Pau Montaña i Salvador Gurri; però no era pas lo mateix ésser alumne d'uns professors que vivien probablement de llibres, d'estampes i de sentir a dir, que tenir per mestre a l'home que havia vist pels propis ulls autèntiques obres franceses de l'art nou i que havia tractat personalment al quefe d'una Escola que revolucionava la humanitat. En Josep Flaugier en aquells moments deuria tenir més fama ben adquirida que tots els pintors junts de Catalunya (6). I

(6) El mateix P. Ferrer, ab tot y el seu exaltat patriotisme y la seva inquina contra el francès invasor, diu, referintse a en Flaugier: *no podemos negar que tiene gusto fino y que su pincel es delicadísimo...* «Barcelona Cautiva». Vol. IV, pàg. 423.

PICASSO. — Dibuix a la ploma i aiguatinta (1903)

(Col·lecció Junyent.)

per altra banda, si s'ha de judicar per algun rastre gràfic que s'ha trobat entre els seus papers, els mètodes pedagògics que usaria en el cenacle clàssic representaven, tal volta, algun avenç.

El fet és que d'aquella Acadèmia, d'aquell cenacle, n'havien de sortir els apòstols més enfevorits, propagadors entre nosaltres de l'estil nou.

R. CASELLAS.

Exposició de projectes de Medallas a New-York

«The American Numismatic Society» celebrarà una exposició de treballs en medalles d'artistes estrangers, la pròxima tardor, la que s'inaugurarà el 7 de novembre de 1924.

Les entrades seran solament per artistes o en nom d'artistes. Els exhibidors poden presentar obres d'artistes des de l'Exposició Internacional de Medalles contemporànies que celebra l'«American Numismatic Society» a Nova York l'any 1910. Es poden presentar obres d'artistes que hagin mort, sempre que siguin d'època posterior a 1910.

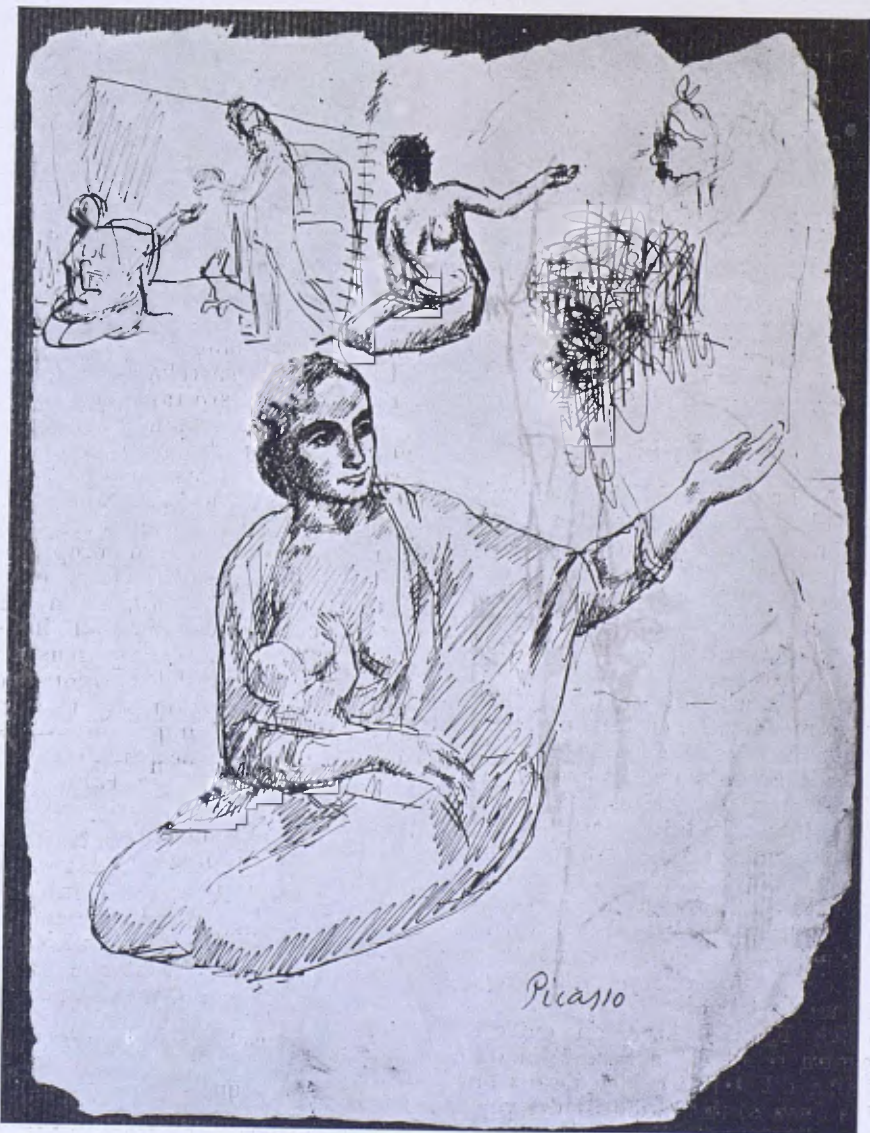
S'invita als artistes a que presentin de 2 a 5 models dels seus treballs en medalles, ja siguin plaquetes o medalles, ja fetes o en projecte.

Dos clixés ensenyant les dues cares d'una medalla, s'admeteran com medalla. Es desitja que les peces no siguin més grans de 30 cm. de diàmetre o llargada.

A tots els països invitats, la «Numismatic Society» suplicarà a un individu o societat que es cuidi de recollir els models a exhibir, i que informi als artistes d'aquell país de l'exposició i les seves condicions; que serveixi de jurat per admetre les medalles que li presentin de l'art d'aquell país i que's cuidi d'enviar lo destinat a exposar.

Es suplica als artistes que enviïn els seus models com a préstec, però que no enviïn cap peça que es tingui que tornar, perquè, en cas que la «Society» ho desitgi i trobi diners per comprar alguna de les medalles pugui fer-ho remittint el seu import a l'artista. Durant l'Exposició es faran tota mena d'esforços per facilitar als visitants el fer demandes de còpies de les medalles. Per això es suplica als artistes que amb lo que exposin enviïn una memòria sobre les medalles, si són ja fetes o en projecte, i la mida i preu de cada una en una i altra forma.

«The American Numismatic Society» pagarà pel transport dels objectes a exhibir, tant d'anar com de retorn, i també de l'assegur de tot lo acceptat per la Societat o individu que actuï per ella en cada país. Aquestes Societats nacionals o individus es serviran avisar en primer de setembre si és possible, i no més tard a mig del mateix, del nombre d'artistes que hagin demostrat intencions d'exhibir quelcom i el nombre aproximat de medalles que

PICASSO. — Croquis a la ploma (sense data (¿1905?))

(Col·lecció Junyent.)

enviaran. Les peces a exhibir s'han d'enviar (dirigides a «The American Numismatic Society»), de manera que's rebin a Nova York el primer de setembre si és possible, i no més tard de primer d'octubre.

Tinguin la bondat de dirigir la correspondència de tot el que es refereixi a aquesta Exposició, al President del Comitè de Medalles Estrangeres, a la seva adreça particular següent: Mr. William Chauncy Langdon, 195 Broadway, New York City, U. S. A.

Edward Newell, president.

Una estatua de marbre trobada a Tarragona

La Junta de Museus adquirí, l'any 1923, d'un antiquari, una bella estatua de marbre que amida 40'5 centímetres d'alt i que, segons referències del venedor, procedeix de Tarragona i fou trobada en les obres de construcció d'una casa.

L'estatua representa una figura de dona: sembla d'una joveneta vestida amb una túnica que forma un plec sobre la cintura i, a més, amb un ampli mantell caigut, recollit sobre el braç dret i anusat sobre la cuixa esquerra, deixant visible tot el tors i ambdues espatlles. Falten el cap, tot el braç esquerre i la part inferior de les cames. El braç dret sosté un objecte que està cobert pels plecs del mantell i que, per estar trencat, no es pot saber què és. A l'espatlla hi ha adherit, a la part de l'espinada, quelcom que podria ésser la trena lligada (sembla que per la seva part central té un llaç) o un altre objecte (buirac?). D'ésser un altre objecte, estaria penjat de l'espatlla i sostingut per una banda que creua l'espatlla partint de la part esquerra i que pel davant de l'estatua sembla donar la volta al coll. Es, emperò, difícil de seguir, perquè per aquesta part l'estatua es troba deteriorada.

El treball és a tots els detalls finíssim. Els plecs, tant del mantell com de la túnica, són curiosament estudiats i sobre tot els de la túnica molt fins i deixant reconèixer la forma del cos, en particular els pits.

La finor del treball, l'actitud i algun altre detall podrien fer pensar en una estatua grega, com es cregué al principi. Després algú ha fet notar la possibilitat de que fos una obra romana del segle d'August, del temps en què la imitació de l'art grec del final de l'arcaisme estava a l'ordre del dia.

Tant aquest punt com la determinació, ço que representa l'estatua (s'ha parlat d'una Artemis, pel possible buirac de l'espatlla o d'una senzilla representació de donzella), cal deixar-ho per a l'estudi acurat que tenen emprès especialistes en escultura antiga. El nostre objecte aquí és sols donar a conèixer aquesta important adquisició del nostre Museu que ha vingut a enriquir amb una vertadera joia artística la seva secció d'Arqueologia.

Qui sap les sorpreses i els tresors que guarda encara el sòl tarraconí! En els últims anys, i casualment, ha produït notables materials artístics i arqueològics. ¿Què no caldria esperar d'una investigació intensa i metòdica!

P. BOSCH GIMPERA.

Marbre antic trobat a Tarragona (Museu de la Ciutadella).
(Fot. Laboratori del Museu.)

Concurs de Cartells de l'Ajuntament de Bilbao

Convocatòria

En 1907 l'Excm. Ajuntament de Bilbao va crear, baix la seva protecció i garantia, la Caixa d'Estalvis i de Préstecs Municipal. Com a Caixa d'Estalvis, és entitat receptora de les economies de les classes treballadores, per a fer-les productives mitjançant la seva inversió en operacions d'absoluta seguretat. Com a Caixa de Préstecs, la seva missió és la defensa del pobre contra la usura.

El creixement de la institució, que avui és una de les primeres d'Espanya, ha sigut rapidíssim. En compliment de la seva finalitat eminentment social que la informa, la seva acció protectora es manifesta en ordres diversos: facilita el petit crèdit, fomenta l'estalvi i la previsió com a mitjà poderós d'educació popular, especialment entre els infants i la classe obrera; afavoreix la constitució del patrimoni familiar per a l'adquisició, reforma i higienització de les cases ocupades pels pagesos; patrocina la construcció de cases barates per particulars i cooperatives; sosté l'obra de les Colònies Escolars marítimes, que són les de més eficàcia en la lluita contra la tuberculosi; ampara a la dona treballadora en la maternitat i malaltia a base de la Germandat de la

Dona que treballa. En resum: aspira i procura que els benifets produïts per l'estalvi vagin a parar en benefici dels menys afavorits per la fortuna. En aquest mitjà de realitzacions, que té per ambient la vida de Biscaia en els seus dos aspectes de la força industrial i de la seva vida rural, els artistes hi podran trobar temes d'inspiració per a les seves obres.

Bases

1.ª La Caixa d'Estalvis Municipal obra un Concurs entre artistes per a adquirir un o més cartells anunciadors.

2.ª El motiu o tema serà de lliure elecció, si bé procurant que resulti adequat a la naturalesa de la institució a què es destina.

3.ª Cada artista podrà presentar un o més bocets, en tamany aproximant als 68x50 cms. Deuran ésser el més acabats que es puguin a fi de que sia possible el reproduir-los amb tota fidelitat.

4.ª Entre els motius de decoració hi haurà d'haver l'escut de la vila de Bilbao i la llegenda «Caja de Ahorros y Monte de Piedad Municipal de Bilbao», deixant encara un espai lliure que permeti agregar-hi un text curt.

5.ª Els bocets seran entregats contra rebut en la Secretaria de la Caixa d'Estalvis (Plaça de los Santos Juanes) fins el dia 31 del vinent mes d'octubre, inclusiu. Cada treball es distingirà per un lema. El nom i domicili de l'autor anirà clos en

un sobre lacrat, en l'exterior del qual hi haurà escrit el lema.

6.ª El Jurat que es nomeni emetrà el seu fall inapel·lable, dins del mes de novembre immediat, quedant la Caixa d'Estalvis facultada per a exposar al públic els bocets si ho judiqués convenient.

7.ª S'estableixen els següents premis: Primer, tres mil pessetes; segon, dues mil pessetes, i tercer, mil pessetes. El Jurat queda no obstant en llibertat de declarar deserts tots o alguns dels premis, si el mèrit de les obres presentades no fos al seu judici mereixedor de la recompensa.

8.ª Els bocets premiats quedaran propietat de la Caixa d'Estalvis, amb dret a la seva reproducció i venda, en la forma que cregui convenient i sense cap limitació. La Caixa, demés, tindrà el dret d'adquirir altres bocets, a la seva lliure elecció, a més dels premiats, pel preu de 250 pessetes cada un, entenent-se que els senyors concursants accepten a l'avançada aquesta condició pel sol fet de presentar les obres al Concurs.

Les dades complementàries que els artistes desitgin per a la millor realització del seu treball, els hi seran facilitats per la Secretaria de la Institució.

Bilbao, primer d'agost de 1924.

NOTICIARI

EXCAVACIONS. — L'Institut francès d'arqueologia de Damasc.

Ens comunica el Director de l'Institut francès d'arqueologia de Damasc, M. Eustaque de Lorey, que ha fet una expedició a les vores de l'Eufrates, dins els territoris del Mandat del Protectorat francès, descobrint alguns centres ceràmics àrabs importants i, entre les troballes, la d'un forn del segle XII-XIII, gairebé complet, amb fragments de terrissa del tipus de Rakka. En altres indrets ha fet troballes de reflexe metàl·lic, del segles VIII a l'XI.

L'escultor Frederic Marés

En el concurs convocat per l'Estat per a premiar el millor projecte de banc ornamental, ha sigut concedit el premi únic de 15,000 pessetes al nostre distingit amic el notable escultor català en Frederic Marés. Al concurs hi podien pendre part els artistes espanyols, americans i portoriquens, havent-hi acudit artistes eminents d'Espanya i d'Amèrica. El banc d'en Marés ha sigut executat en definitiu i col·locat en el Jardí Botànic de Madrid.

Donarem en son dia una reproducció fotogràfica d'aquesta obra.

L'Exposició de Belles Arts de Venècia

Han sigut encomanats al nostre corresponsal a Itàlia, l'eminent crític d'art i escriptor C. Jardini, dos articles, degudament il·lustrats, informant als lectors de la GASETA DE LES ARTS de l'Exposició Internacional d'Art de Venècia, que actualment constitueix la manifestació artística més important que es celebra a Europa. En els nostres números pròxims publicarem aquesta informació, primer resultat d'una sèrie de corresponsals que anem lentament establint en les primeres capitals artístiques d'Europa i Amèrica.

(Continua a la pàgina 6.)

L'Institut Francès d'Arqueologia i Art Musulmà de Damasc

La premsa ha donat compte aquests dies d'haver sigut signat i remès pel general Waygaud, Alt Comissari de la República Francesa a la Síria i al Líban, el nomenament de Membre de l'Institut Francès d'Arqueologia i Art Musulmà de Damasc, que dirigeix l'eminent orientalista francès M. Eustache de La-rey, a favor del nostre amic i company en Joaquim Folch i Torres, Director dels nostres Museus d'Art i Arqueologia i de la *Gasete de les Arts*.

Ens plau, amb aquest motiu, tot felicitant al nostre amic per l'alta distinció, de reproduir avui algunes fotografies del vell Palau d'As-ed-Baixà El-azem, valí de Damasc, construït en 1479, que l'Institut adquirí i restaurà l'any 1922, per a instal·lar-hi la seva residència que avui ocupa. La fundació es deu a la iniciativa del general Gourard, qui trobà immediatament la col·laboració dels arqueòlegs orientalistes de França per a una obra de tan bella utilitat científica.

L'hivern passat fou celebrada a París una exposició dels treballs de l'Institut, que M. de Lorey dirigeix, i en ella es donaren a conèixer els resultats i les troballes de les seves exploracions, entre elles el bellíssim lleó hitita, que avui reproduïm, i que constituïx una de les més velles mostres conegudes de la cultura hetea a l'Assia Menor, succedània de les antigues cultures del Tigris i de l'Eufrates.

Aquest Institut és un centre d'alts estudis destinat a representar en l'arqueologia d'Orient el mateix paper que les escoles franceses d'Ate-nes, de Roma i d'El Caire en l'estudi de l'art antic.

En aquest centre s'apleguen estudiants i artistes francesos i d'altres països per estudiar la història de l'arquitectura i de les arts de l'Islam en el país d'origen. Una biblioteca molt important els proporciona materials d'estudi, junt amb un museu que conté belles col·leccions de ceràmica procedent de les excavacions de Bab Xerqui i Hanaiya a Damasc. En aquest museu també poden admirar-se unes quantes peces positivament remarcables, com el gran lleó hitita de Xeylch, de què hem parlat, l'altar votiu amb la primera efígie coneguda de Manaf, divinitat

Lleó hitita (segle IX av. J. C.), descobert en les excavacions de l'Institut Francès de Damasc. Museu en l'Institut.

tutelar de la família dels Mahomet, abans de la revelació de l'Islam, i la figura vestida amb una túnica de color, fragment d'alt relleu provinent d'un palau persa del segle XII, obra que constitueix la representació humana més important esculpida per un artista musulmà, de les que es coneixen fins ara. També hi ha una interessant sèrie de mosaics romans.

L'Institut està encarregat de la restauració i classificació dels monuments històrics a tot el territori de Síria. D'altra banda, l'Institut, mitjançant una Escola Anexa d'Arts Decoratives Arabs, procura fer reviure en els artistes locals la comprensió i la tècnica dels antics oficis, intentant fer renàixer les tradicions artístiques que feien tan apreciades els productes sirians d'altres temps.

Així mateix es procedeix actualment a la formació d'un monetari per al qual són sol·licitats canvis amb els col·leccionistes de tots els països.

El concurs d'Hostals de l'Atracció de Forasters

La benemèrita Societat d'Atracció de Forasters ha publicat la convocatòria del seu cinquè concurs, destinat a estimular el desenrotllament dels serveis d'allotjament en

els indrets que per les seves bel·leses naturals o pels seus monuments artístics, poden ésser centres de turisme i d'excursionisme a la nostra terra.

D'entre els conceptes que conté la convocatòria, hi ha el que es refereix a l'amoblament i decoració dels hostals. Diu la convocatòria: «Tema quart. Hostals, paradors i posades de típic estil català, que haguessin estat total o parcialment restaurats amb harmonia amb el caràcter arquitectònic dels respectius immobles». Certament, es susciten aquí interessants qüestions, a les quals la Comissió d'Educació Social de l'antiga Mancomunitat s'havia proposat de donar unes orientacions que són molt necessàries.

El tema de la decoració i amoblament dels nostres hostals i fondes de ruralia, porta aparellades una sèrie de dificultats que són sobretot grosses per a l'hostaler, el qual sovint, apartat dels grans centres de població, no té a l'abast mitjans d'informe ni de consell d'artistes el suficientment preparats per a una tasca que, com aquesta, vol, per damunt de tot, molta discreció.

Demés, és important constatar com les coses del gust s'estenen ràpidament el mateix que taca d'oli per les nostres viles i poblets. La moda dels balcons ventruts, per exemple, ha invadit tot Catalunya de cap a cap amb la misèria pretensiosa dels ferrets industrials. L'amoblament de les Biblioteques Popul·lars i de les centrals de la Mancomunitat, fetes amb el millor criteri,

podem constatar que així mateix han influït en el gust de molts amoblaments de les poblacions respectives. Quina sort si una mà discreta pogués intervenir en la decoració dels nostres hostals de ruralia!... ¿I per què no podria el Foment de les Arts Decoratives, que tan bon criteri mostra en l'exhibició i concurs de la Llar Humil a l'Exposició del Moble, establir aquest modest servei de consulta i d'orientació?... Ben escaient seria que els artistes distingits que componen aquella entitat fessin arreu de Catalunya aquesta oferta. Amb ella potser trobarien les coses de bon gust, la manera de penetrar fins als més apartats llogarets, la manera d'aprofitar i d'endregar bella i joiosament molt del que ja hi ha.

Dol el pensar en l'agitació que en certes bandes la convocatòria de la Societat d'Atracció de Forasters pot portar a les iniciatives dels propietaris o administradors d'hostals i fondes. Esvera el pensar la quantitat de fantasies senyorívols i tristament barates que se'ls acudirà adquirir. En plena època del símil, el més fàcil és omplir la casa d'imitacions pretensioses de coses riques, empobrides per l'industrialisme i per l'afany de fer barato. Quantes cadires de boga seran arreconades, i quants draps de casa olorosos, suprimits!

Cal fer adonar encara a molts que la fusta blanca noble i francament treballada és més bella que el trist tenyit imitació a noguera; que la boga, neta, és millor que el trist cartró estampat imitant el gofrat dels cuirs; que l'estovalla franjada que es teixeix encara a la muntanya, és més bella que el trist domaset cilíndric de les estovalles dels pobres de ciutat, i que l'emblanquinat dels murs és més bell i més noble que el trist paper pintat que la llum i la humitat marceixen en tristes penjarolles descolorides, i que les bigues són més gracioses que un celràs inútil, i que quatre flors i quatre cortinetes ben posades fan l'encant de la casa forana, com la de l'hostalet rural.

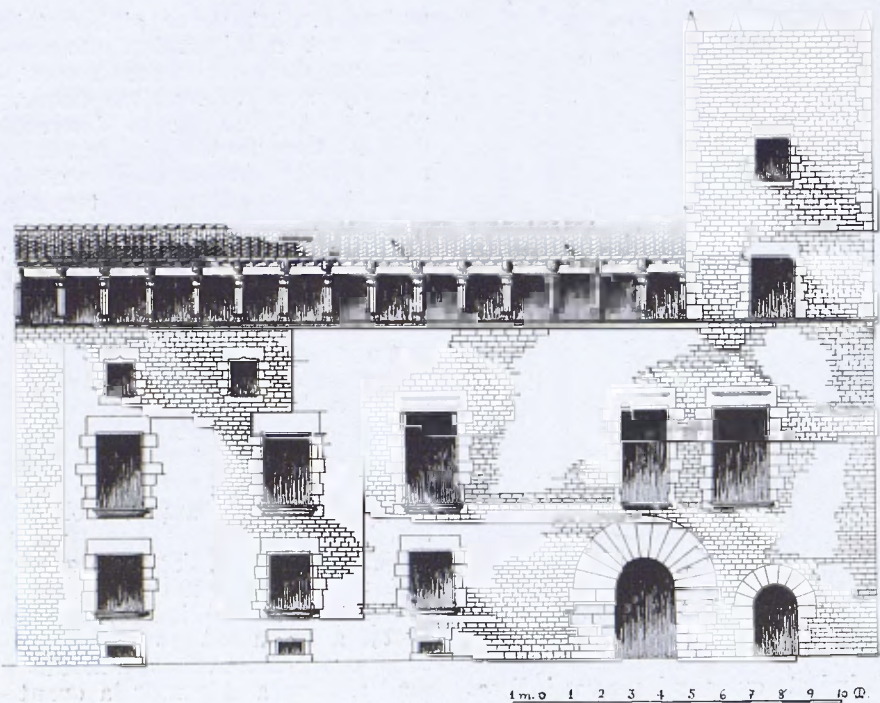
Totes aquestes nobles coses que els hostalers de fora tenen a la mà, que el fuster del poble pot fer, que els mateixos hostalers poden cuidar, sense encerats ni eines estranyes, cal fer-les reviure en els interiors dels nostres hostals; que elles, amb la seva pròpia gràcia, aniran fent el seu fet i seran imitades per les gents, i les cases es sentiran embellides, com ho són encara a

Un aspecte del Palau Azem, residència de l'Institut Francès de Damasc.

La porxada al Jardí del Palau Azem de Damasc.

Reconstrucció d'una casa senyorial barcelonina dels segles XV-XVI al carrer de Basea.
(S. de C. de M. de la Mancomunitat.)

Mallorca en aquells indrets on la tradició del temps vell es guarda encara immaculada.

Cal, però, qui, amb gran prestigi i d'acord amb la Societat d'Atracció de Forasters, organitzi aquest servei d'orientació, escampant informacions que arribin a tots els interessats, projectant bé peces soltes de mobiliari o conjunts de menjador, amb pressuposts modestos que donguin en part la feina resolta, que fessin pràctica la seva adaptació, i còmoda la decisió d'aquells als qui interressi pendre-la... I per aquesta feina, ningú amb més prestigi que el Foment de les Arts Decoratives, ni amb més mitjans, ni amb més sol·lència. Aprofitant el que hagués fet la Comissió d'Educació Social, es podria suplir la seva actual deficiència fàcilment i intervenir un punt delicat de la vida del nostre país, que pot tenir una transcendència evident per la difusió de les coses belles i gracioses arreu de la nostra bella Catalunya.

FLAMA.

Un tipus de casa dels segles XV-XVI a Barcelona

Poc estudiada ha sigut la història de la casa barcelonina. I cal cuinar a fer-ho. Amb la vida intensa de la ciutat tot es renova; sovint són destruïdes antigues construccions.

Quelcom força interessant resta encara. Un tipus de casa gran, per a família adinerada, de la noblesa, existí en el segle XV i començaments del XVI, el qual oferí condicions singulars, característiques del temps i de la ciutat. En cap altra època, la història de l'arquitectura civil a Barcelona, presenta una solució de conjunt tan definida, de tan gran vàlua arquitectònica.

La planta (fig. 1), és formada per una sèrie de sales a l'entorn d'un pati central, en el qual hi ha l'escala. Del primer replà d'aquesta, pujats alguns graons, s'entrava al pis baix, un xic alçat en relació amb el nivell del carrer; a l'arribar al pis principal, una galeria volada amb arcades, precedia en algun cas, l'ingrés a les habitacions. Generalment, els pisos eren els següents: soterrani, pis baix o entresol, pis principal i

segon pis. La casa acabava amb una torre en un angle, terrat cobert en la part de la façana principal i teulades senzilles a l'interior.

La façana principal resulta de composició ferma i bella. Cap al centre hi ha el portal de mig punt. Prop de terra unes petites obertures per donar llum al soterrani; damunt, les finestres del pis baix ricament ornamentades; el pis principal oferia grans finestrals, subdividits per fines columnes; el segon pis petites finestres. A un costat de la façana puja una torre amb finestrals, coberta de terrat; la resta o part de la façana presenta sobre dels pisos, una galeria de columnes de pedra picada o pilastres, les quals sostenen la coberta amb volada al carrer.

La silueta de l'edifici és ferma i escaient. La torre i porxo sobirà anexe, acaben la casa amb elements terminals arquitectònics, essencialment constructius plens de sentit. La torre és per a mirador; la galeria coberta protegeix eficaçment els llocs d'habitació. El difícil problema de terminació de una façana, en tants casos indeterminat en nostre temps avui a Barcelona, sense solució verament arquitectònica, era resolt perfectament.

L'origen d'aquestes cases amb pati central i en ell l'escala, cal cercar-lo en els castells feudals. Els més antics castells de Catalunya, com el de la Geltrú en la part del segle XII, consistien en un clos murat rectangular amb una torre en un angle; això era lo únic construït d'obra de pedra i calç. En els segles següents, varen fer-se a l'entorn del clos, quedant un pati al centre; en aquest fou establerta l'escala. Entre els nombrosos exemples de una tal disposició hi ha els castells de Vilassar, Santa Pau, Súria, Cartellà i Vulpellach, obra del segle XIV-XV.

A Barcelona, Girona i altres viles catalanes, foren construïdes residències senyorials amb l'escala al pati. Aquesta solució adopta proporcions magnífiques en els palaus reials de Pere IV a Santes Creus i del rei Martí a Poblet, al palau bisbal de Tortosa, hospital de Santa Maria de Lleyda i singularment al Palau de la Generalitat de Catalunya a Barcelona.

També a Itàlia fou establerta

l'escala noble principal al pati. Així al castell de la Floresta a Taormina i al palau del Podestat, avui Museu Nacional, a Florència.

Quant a l'acabament amb coberta volada damunt galeries, adoptada en cases barcelonines dels segles XV-XVI, no coneixem el fonament, ni antecedents d'una tal disposició. Si ens són conegudes les derivacions a Mallorca en les grans cases de burgesos, en els segles XVI-XVIII; superbes barbacanes de fusta bellament treballades, apoiades en un seguit de finestres o galeries de columnes, es troben avui encara als palaus Formiguera, Moragues, Olesa, Vilallonga i Despuig.

Del tipus de casa que estudiem, l'exemple més complet existent, està situat al carrer de Mercaders, cantonada al de Tarascó. Tota la planta baixa és antiga, així com la composició general de la façana. Al pati hi ha l'escala amb volta, graons i barana de pedra picada. El porxo sobirà té columnata, no sols a la façana principal, sinó també al pati, constituint en aquesta disposició un cas únic.

Al carrer de Montcada prop el de la Princesa existeixen restes d'altra casa que degué ésser de primer ordre. Queda al pati l'escala, amb una galeria al pis principal de finíssimes proporcions i una formosa porta al replà del pis baix. A la façana es conserven sols mutilades, sumptuoses finestres; la galeria alta ha desaparegut.

Al carrer de les Bales de Sant Pere hi ha una bella façana tota de pedra picada, quina part baixa ha sigut mutilada; mes la torre angular es troba en molt bon estat. L'interior és tot renovat.

Al carrer de Basea hi ha part d'altres dues cases. De l'una, sols queda la façana prop de l'angle que feia el carrer, amb un bell finestral del segle XV a la torre. L'altra és tota del XVI; la façana és grandiosa i la torre de molta alçària. Quant al detall ornamental és pobre.

Al carrer del Bisbe hi ha altres

dues façanes molt mutilades. Als baixos d'una d'elles existeix un formós finestral.

Al carrer de Lladó, queda una façana tota mutilada, a l'obrir balcons; la galeria alta és ben conservada, amb arcades de pedra a la part del pati.

Elements diversos, panys de paret de façana i finestres trobem als carrers de la Pietat prop la Catedral, Sant Domingo del Call, Arc de Sant Ramon i Gombau.

Les cases de l'Ardiaca i del Duc de Solferino, presenten alguns dels elements arquitectònics exposats; mes el seu conjunt no pot ésser inclòs en el tipus definit, per manca parts essencials.

De l'inventari que acabem de fer del tipus de les cases més antigues que encara es conserven a Barcelona, dels patis i façanes dels segles XV-XVI ¿tot desapareixerà?

S'haurien de conservar al menys les dues cases el conjunt de les quals és més sencer encara: les dels carrers de Mercaders i Montcada.

Fóra un acte d'amor al patrimoni artístic de Barcelona. La Ciutat, l'Ajuntament hauria d'adquirir-les i restaurar-les.

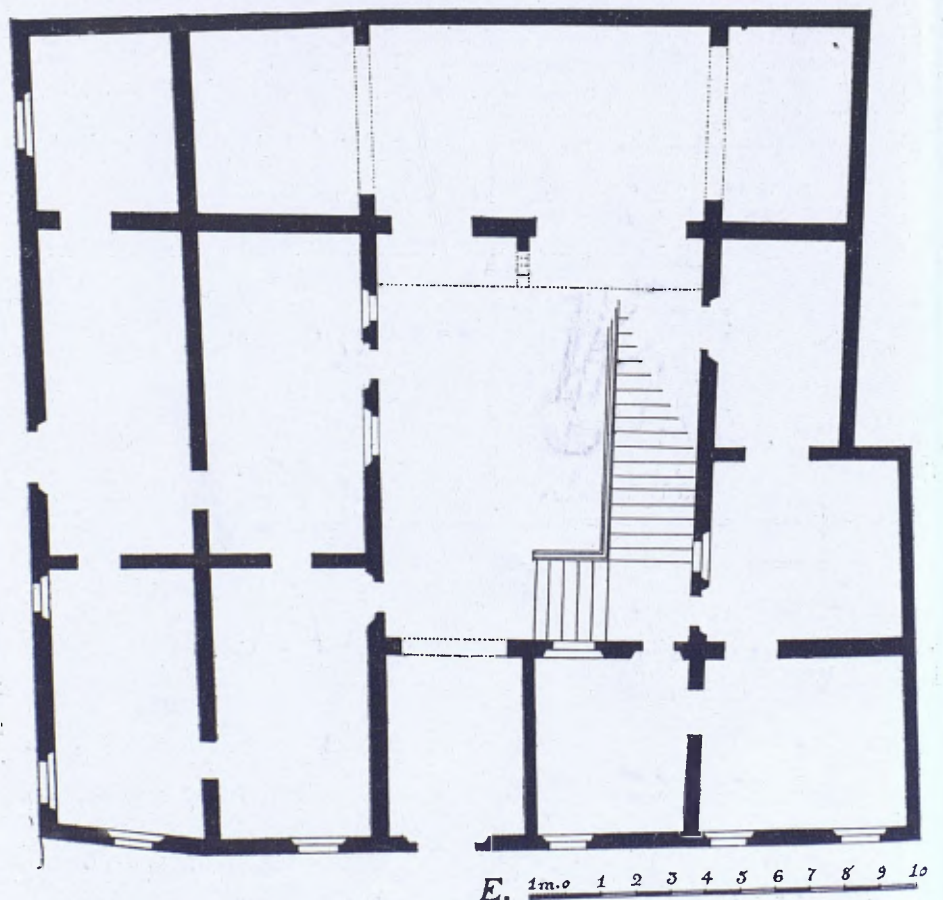
JERONI MARTORELL.

NOTICIARI

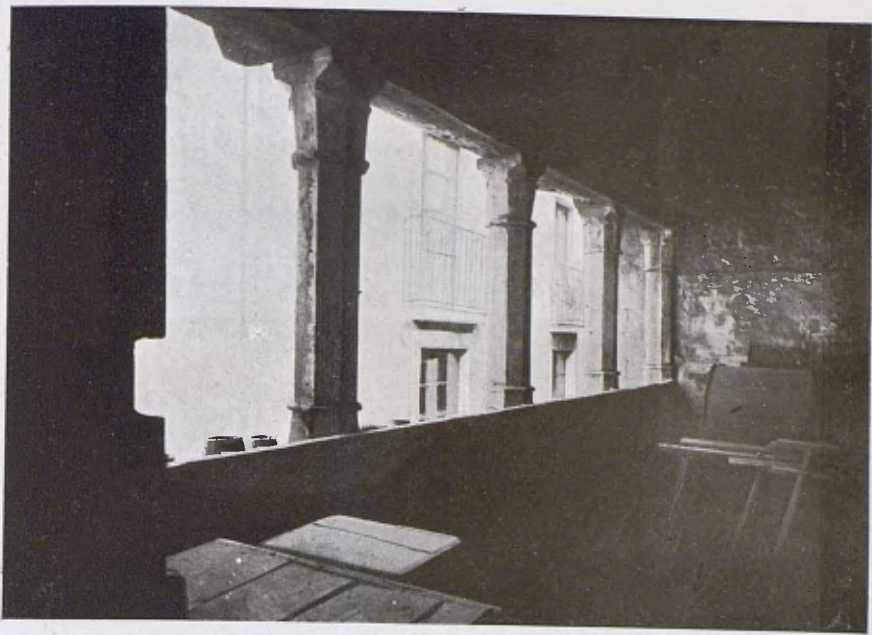
(Continuació de la pàgina 4.)

La Festa de Sant Roe a la Plaça Nova

Un amable comunicant ens fa saber que enguany els veïns de la Plaça Nova, mancats de les subvencions que rebien de les Corporacions Públiques els altres anys, no han pogut celebrar aquella festa tan escaient i tan barcelonina, que constituïa un espectacle que, a totes les grans ciutats, cuiden de mantenir com una íntima espurna de la seva personalitat. Els veïns

(Fig. 1). — Planta típica de la casa barcelonina dels segles XV-XVI.
(S. de C. de M. de la Mancomunitat.)

Porxada sobirana d'una casa gòtica del carrer de Basea.

de la Plaça Nova, però, s'han limitat a les festes religioses, car el culte del Sant no ha de ressentir-se, donada la devoció d'aquell veïnat, dels pressupostos d'economies.

Es llàstima, perquè, ultra la festa, hi perdem aquells cartells interessants i joiosos que, anunciant-la, pintava cada any el conegut i distingit artista n'Antoni de P. Rigau. Esperem que la festa ressucitarà i agraïm a l'amable comunicant en Pere Olivé la seva informació.

La mascarilla d'en Isidre Nonell

El germà del malaurat pintor Isidre Nonell, mort al començ de la

seva glòria, en nom de la família de l'artista, ha fet donació al Museu de Belles Arts, d'una bellíssima i emocionant mascarilla del gran pintor Nonell, que ha sigut retocada per l'escultor en Pau Gargallo.

La mascarilla ha sigut fesa en bronze d'una manera curadíssima i en forma que cap dels detalls que dona l'original s'ha perdut, traduint la calitat de la vida i una semblança perfecta.

Al costat de les obres d'en Nonell que en morir, la família va regalar al Museu de Barcelona, aquest retrat constituirà un homenatge durador a la memòria d'aquell qui fou un dels homes més dotats del nostre

món artístic, visionari d'una realitat transcendent, que en començar-li a eixir explicada gloriósament en les seves darreres teles, va morir, deixant-nos una gran recança.
(Al cel sia.)

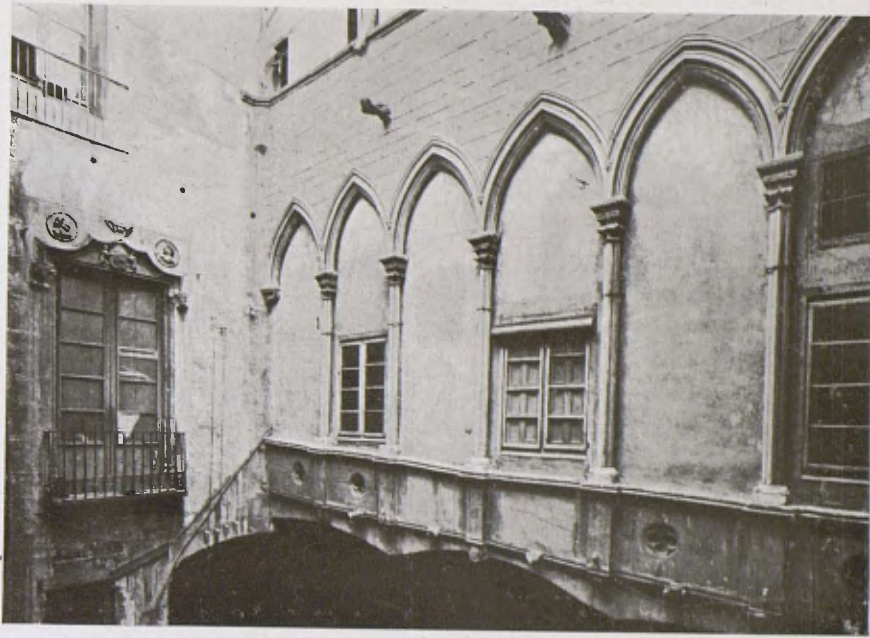
Professors americans al Museu

Una caravana de professors nord-americans que realitzen un viatge d'estudi per Espanya, el passat dia 18 d'agost visità les col·leccions d'art del Museu de la Ciutadella. Acompanyà als visitants el Director dels Museus en Joaquim Folch i Torres, el qual dissertà sobre les

nostres col·leccions de pintura romànica i gòtica, que vénen a resoldre algunes qüestions importants per a la història de la cultura europea als pobles del S. Mediterrani.

Els professors americans sortiren extraordinàriament complaguts de la visita i encisats de conèixer una nova escola de pintura fins ara gairebé ignorada, i que presenta una evident avençada en el temps, entre les més famoses escoles de l'edat mitja.

La caravana dels professors visità així mateix, els principals monuments artístics de la ciutat, acompanyats del personal de l'Ajuntament.

Galeria sobre el pati, en el pis primer d'una casa del carrer de Montcada.

Compreu el llibre Per la bellesa de la Llar humil

Recull d'orientacions

Edició del Foment de les Arts Decoratives
il·lustrada amb 50 làmines en negre i colors
i un suplement contenint l'alçada
i plantes d'un edifici

Preu: 18 ptes.

TOMÀS AYMAT

Manufactura de Tapisseries d'alt i baix llig i Catifes nuades a mà
RESTAURACIÓ D'ANTIC I MODERN • LA MANUFACTURA S'ENCARREGA DE PROJE-
CTAR EN ORDENACIÓ AL LLOC QUE S'HA DE DECORAR O ENCATIFAR O
BÉ EXECUTA SEGONS PROJECTE DEL QUE FA L'ENCÀRREC

S'admeten encàrrecs per entregar el 1.º Octubre

Rius i Taullet, 21 • S. CUGAT DEL VALLÈS
TELÈFON : Sabadell 4020

TALLER D'EBENISTERIA de FREDERIC ORRI

Construcció de mobles
• de totes classes •

Aribau, 226 Telèfon 2091 G.
BARCELONA

SERRALLERIA ARTÍSTICA PER A OBRES J. PANYELLA I C.ª

BARCELONA

Làuria, 131
(xamfrà Diagonal)
Telèf. 2178 G.

TALLERS DE FUNDICIÓ
ELABORACIÓ I RESTAURACIÓ DE
METALLS

Octavi Domènech

Tallers, núm. 45 (D'AVANT JOVELLANOS)
• TELÈFON 2705 A. •

BARCELONA

RIGALT, BULBENA i C.ª

VIDRIERIA D'ART I INSTAL·LACIONS

CASANOVA, 32 (entre Corts i Sepúlveda)
TELÈF. 5343-A. BARCELONA

RENART

Reproduccions
Enquadraments d'art

Diputació, 271
BARCELONA

MOBLES D'ART
DECORACIÓ
D'INTERIORS

R. Parcerisas

Plaça Letamendi, 34 • Telèf. 5201 A
BARCELONA

JOAN BUSQUETS

Casa fundada l'any 1840

MOBLES ARTÍSTICS DECORACIÓ
OBJECTES PER A PRESENT

Exposició, Despatx i Tallers:
Passeig de Gràcia, 36 = Tel. 5314 A = Barcelona

FUSTERIA

ENRIC ZARRAGÓ

Taller de Construccions:
Consell de Cent, 283 Telèf. 4752 A.

Fàbrica d'elaborar fusta:
Roger de Flor, 132 Telèf. 327 S. P.

Vda. de M. GuarroFàbrica de
Paper de TinaFundada
el segle XVIII

PROVEÏDORA DE PAPER SEGELLAT
DE LES REPÚBLIQUES ARGENTINA,
PERÚ, XILE I URUGUAY. PAPER DE
FIL DE TOTES MENES. PAPER CATA-
LÀ. PAPER D'OFICI. PAPER PER A
EDICIONS. PAPER TELA. CARTRO-
LINES. CARTROLINES DE COLORS.
CARTROLINES DE FIL PER A CAR-
TES. TARGES, SOBRES. ESTOTXERIA

PAPERS I CARTROLINES ESPECIALS
PER A DIBUIX

Via Layetana, 7 · BARCELONA

Construcció i Decoració
Fàbrica de parquets
Fusteria mecànica

Bastús, Queraltó i C.^a

Carrer de Santa Elena, 4 i 6
TRANSVERSAL ALS DE RIERETA I CARRETES
Tel. 284 A. BARCELONA

Pintura : Paper : Decoració

Manuel Corominas

Astúries, 14 Tel. 394 G.
BARCELONA (G.)

TEL. 813-S. P. GRANVIA, 643

BARCELONA

CASA FUNDADA L'ANY 1835

GALERIES LAYETANES

Corts Catalanes, 613 Tel. A. 4902

EXPOSICIONS D'ART

TAPISSOS
LÀMPARES
DECORACIÓ

CONSTRUCCIÓ DE MOBLES
D'ESTIL

Reproduccions artistiques
en marbre, pedra, etc.

Fundició de bronzes a la cera perduda

Gabriel Bechini

TELÈFON S. P. 120

Roger de Flor, 162, i Consell de Cent, 430
Barcelona

ANTIGA CASA A. OLIVA
FUNDADA EN 1885

T. Priu Mariné

Taller de daurats · Altars · Imatges
Decoració i reproducció en pasta
d'objectes d'art antic i modern
Casa especial per a la restauració
de retaules antics

Consell de Cent, 368
(entre Bruch i Girona) Barcelona

**Mobles Artístics
de Roten (Jone)**

Fàbrica:

Passeig de Gràcia, 115

BARCELONA

TALLER DE TAPISSERIA
DE**Perfecte Llosà**

Especialitat en sillons capitonnés
forrats de pell :: Es tapiïsen
parets i tota mena de cadires ::
Confecció de cortinatges i fundes

Rosselló, 204 Tel. 1058-G.
Barcelona

H. Blanco Bañeres

Call, 21 (Pl. S. Jaume). -Tel. 190 A.

ALFOMBRES
TAPISSERIES
CORTINATGES
LLENCERIA

TAPISSOS PERSES I D'ESMIRNA
NUSATS A MÀ

Treballs en
pedra artificial

Joan Minguell

Aribau, 137 i 139
BARCELONA

Fusteria d'Obres i d'Estils
Ebenisteria · Instal·lació d'Estab-
liments Comercials i Despatxos

VÍDUA de F. CASAS

SECCIÓ DE PERSIANES
COLISSES ENROTLlables

Diputació, 119 i 121 Tel. H. 860
BARCELONA

Magatzem de papiers pintats
per a decorar habitacions

Fill de Josep Guasch(Successor de Moragas i C.^a)

Raurich, 8 Tel. 5268 A.
Barcelona

PERFUMS
MYRURGIA
BARCELONA

CASA MIQUEL RIUS

Enquadracions d'Art
Enquadracions de Biblioteca
Enquadracions Editorials

Zallers: Carrer de Mallorca, n.º 207
BARCELONA

**TALLER DE TAPISSERIA I DECORACIÓ
GILABERT i MAÑÀ**

ANTIGA CASA ROSELLÓ

Es tallen fundes i confec-
cionen tota mena de cor-
tinatges. · Especialitat en
sillons de gran confort.

Rambla Catalunya, 63 · BARCELONA

MIGUEL BECH

Construccions
i Decoració
en guix i pasta

URGELL, 165 Tel. 590 G.
BARCELONA

EXPOSICIÓ
Compra i Venda d'Antiguitats

J. Valenciano

Corribia, 2, pral. (Cant. Pl. Nova)
BARCELONA

LONES, LONETES, LLANETES
I ALTRES TEIXITSTOLDOS, VELAM, BANDERES
I SIMILARSTENDES DE CAMPANYA
DE DIFERENTS MODELS

CONFECCIÓ DE TOTA CLASSE
DE TREBALLS DEL RAM

G. ESTAPÉ

PASSEIG DE SANT JOAN, 8

TELÈFON 203-S. P.

BARCELONA